

**MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETO
EKONOMIKOS IR FINANSŲ VALDYMO FAKULTETO
MUITINĖS VEIKLOS KATEDRA**

**MUITINĖ IR INTELEKTINĖS NUOSAVYBĖS APSAUGA (KODAS MVK 2006)
PROGRAMA**

IVADAS

Muitinė ir intelektinės nuosavybės apsaugos studijų programa parengta ją tiesiogiai siejant su Muitinės teisės, Konstitucinės teisės, Administracinės teisės, Baudžiamosios teisės, Civilinės teisės, Europos Sąjungos teisės, Logistikos, Tarptautinės prekybos ir muitinių organizacijos bei kitais studijų dalykais, padedančiais visapusiškai apibūdinti muitinių vaidmenį šioje visuomeninių santykių administravimo srityje. Tai laisvai pasirenkamas studijų dalykas, dėstomas Teisės ir muitinės veiklos pagrindinių ir neakivaizdinių studijų III kurso 6 semestru (80 val.: kiekvieną savaitę skirta viena valanda paskaitoms ir viena – seminarams). Jo apimtis – 2 kreditai (3 ECTS kreditai).

Kurso tikslas - supažindinti studentus su intelektinės nuosavybės apsauga ir muitinės vaidmeniu įgyvendinant intelektinės nuosavybės apsaugą bei jos atliekamais veiksmais, su prekėmis, kurios pagamintos pažeidžiant intelektinės nuosavybės teises; supažindinti su priemonėmis, kurių turi būti imamasi prekių atžvilgiu nustatius, kad jos pagamintos pažeidžiant intelektinės nuosavybės teisių subjekto teises; sudaryti prielaidas studentams savarankiškai gilinti žinias intelektinės nuosavybės apsaugos srityje, analizuoti praktinę patirtį suklustotoms ir piratinėms prekėms išaiškinti, apibrėžti rizikos įvertinimo kriterijus.

Svarbiausi kurso uždaviniai yra padėti studentams suvokti ir įvertinti intelektinės nuosavybės apsaugos svarbą, užtikrinančią privačių ir viešųjų interesų, išimtinių teisių ir laisvosios konkurencijos balansą; išanalizuoti muitinės galimybes užkertant kelią intelektinės nuosavybės apsaugos pažeidimams; analizuoti muitinės atliekamus veiksmus suklustotų ir piratinių prekių įvežimui arba išvežimui iš Bendrijos muitų teritorijos bei tokių prekių įvežimui iš trečiųjų šalių; ugdyti gebėjimus atskleisti muitinės veiklos problemas bei ieškoti jų sprendimų užtikrinant intelektinės nuosavybės apsaugą.

Šis studijų dalykas gali būti dėstomas lietuvių kalba.

Visi šioje programoje nurodyti klausimai turi būti įtraukiami į visų studijų formų (paskaitų, seminarų, pratybų, savarankiškų studijų) planus. Visos programos temos turi būti įtrauktos į paskaitų, seminarų teminius kalendorinius planus, studentų savarankiško darbo užduotis.

Dieninių ir neakivaizdinių studijų studento žinios vertinamos pagal suminio (kaupiamojo) vertinimo sistemą.

TEMINIS PLANAS

1 tema. Intelektinės nuosavybės apsaugos bendrosios nuostatos

Intelektinės nuosavybės samprata, jos teisinės sritys. Pagrindiniai intelektinės nuosavybės apsaugos principai. Autorinės teisės ir pramoninės nuosavybės objektai. Intelektinės nuosavybės teisių subjektai. Komerciniai simboliai: prekių ženklai, firmų pavadinimai, kilmės vietos nuorodos ar geografinės nuorodos ir kt. Prekių ženklų apsaugos funkcijos. Materialinė prekių ženklų teisė. Prekės, pagamintos pažeidžiant intelektinės nuosavybės teises. Valstybės

vaidmuo, siekiant subalansuoti visuomenės ir kūrėjo interesus. Institucijos, atsakingos už intelektinės nuosavybės apsaugą Lietuvos Respublikoje.

2 tema. Teisės aktai, reglamentuojantys intelektinės nuosavybės apsaugą

Intelektinė nuosavybė kaip praktinių teisinių priemonių rinkinys. Tarptautinės konvencijos. Pasaulinė intelektinės nuosavybės organizacija (PINO). Teisių į intelektinę nuosavybę įgyvendinimo svarba pagal TRIPS sutartį. Reglamentai dėl muitinės vykdomos intelektinės nuosavybės apsaugos (Europos Tarybos reglamentas (EB) Nr.1383/2003 ir Europos Komisijos įgyvendinimo reglamentas Nr.1891/2004). Lietuvos Respublikos muitinės įstatymas. Kiti Lietuvos Respublikos įstatymai ir poįstatyminiai teisės aktai, reglamentuojantys intelektinę nuosavybę ir jos apsaugą. Specialūs įstatymai pramoninei nuosavybei apsaugoti. Administracinio pobūdžio aktai.

3 tema. Muitinės vaidmuo užtikrinant intelektinės nuosavybės apsaugą importuojant ir eksportuojant prekes

Prekės, kurioms muitinė taiko intelektinės nuosavybės apsaugos priemones. Prekės, kurioms muitinė netaiko intelektinės nuosavybės apsaugos priemonių. Draudimas įvežti prekes, laikytinas pagamintomis pažeidžiant intelektines nuosavybės teises, ir taikyti joms muitinės sankcionuotus veiksmus. Prekių sulaikymas muitinės iniciatyva. Prekių sulaikymas kai Muitinės departamentas yra priėmęs sprendimą patenkinti intelektinės nuosavybės teisių subjekto prašymą dėl muitinės priežiūros priemonių taikymo.

4 tema. Prašymai taikyti muitinės priežiūros priemones

Priemonės, kurių imamasi prieš prašymo taikyti muitinės priežiūros priemones pateikimą. Prašymo taikyti muitinės priežiūros priemones pateikimas ir nagrinėjimas. Pagrindinės informacijos pateikimas prašyme, kad prekės būtų sulaikytos. Prašymo taikyti muitinės priežiūros priemones patenkinimas. Sąlygos, kuriomis vadovaujasi muitinė ir kitos turinčios teisę priimti sprendimą kompetentingos institucijos.

5 tema. Prekės, pagamintos pažeidžiant intelektinės nuosavybės teises

Neteisėtai prekių ženklų pažymėtos prekės (suklastotos prekės). Neteisėtos kopijos (piratinės prekės). Prekės, pagamintos pažeidžiant patento savininko teises. Formos ir matricos, skirtos gaminti neteisėtai naudojamiems prekių ženkliams, tokiais ženklais pažymėtomis prekėmis, neteisėtoms kopijoms. Pramoninis dizainas ir jo apsauga. Intelektinės nuosavybės rūšys, kurios saugomos Lietuvai įstojus į ES (prekės, pažeidžiančios augalų rūšių apsaugą, prekės, pažeidžiančios geografinių ir kilmės nuorodų apsaugą, prekės, pažeidžiančios papildomą apsaugos sertifikatą).

6 tema. Klastojamos prekės ir jų keliamas pavojus

Klastojamų prekių sąrašas. Klastotojai ir labiausiai paklausios prekės. Suklastotų prekių keliamas pavojus. Intelektinės nuosavybės teisių pažeidimas-socialinis ir ekonominis nusizengimas. Klastojamų prekių verslas ir kitokia nusikalstama veikla.

7 tema. Suklastotų ir piratinių prekių rizikos faktoriai ir profiliai

Šalys, kuriose nėra tinkamos intelektinės nuosavybės apsaugos. Rizikos faktoriai: kilmės šalys; neaiškios sąskaitos; prekės be jokių prekių ženklų; nesutampa duomenys prekių kilmės sertifikate ir muitinės deklaracijoje ir t.t. Sąrašo papildymas po kiekvieno naujo suklastotų prekių sulaikymo.

8 tema. Muitinės priežiūros priemonių taikymas intelektinės nuosavybės teisių subjekto teisėms apsaugoti

Muitinės įstaigos veiksmai, gavus Muitinės departamento sprendimą patenkinti intelektinės nuosavybės teisių subjekto prašymą dėl muitinės priežiūros priemonių taikymo. TM informavimas apie prašymo priėmimą. Muitinės pareigūno veiksmai, pastebėjus prekes, laikytinas pažeidžiančiomis intelektinės nuosavybės teisių subjekto teises. Informavimas apie prekių sulaikymą, kreipimąsi į teismą, prekių fotografavimą, pavyzdžių paėmimą, sulaikytų prekių saugojimą ir mokėjimą už saugojimą. Prekių sunaikinimas be teismo sprendimo.

9 tema. Muitinės priežiūros priemonės ir teismų sprendimai

Muitinės priežiūros priemonės, taikomos įgyvendinant Muitinės departamento priimtus sprendimus. Intelektinės nuosavybės teisių subjekto teisė kreiptis į teismą dėl intelektinės nuosavybės teisių gynimo. Teismo sprendimas. Prekių sulaikymo trukmė ir veiksmai su neišleistomis arba sulaikytomis prekėmis. Galimi teismo sprendimai ir muitinės veiksmai tuos sprendimus vykdančiai.

Nuostatos, taikomos prekėms, pripažintomis pagamintomis pažeidžiant intelektinės nuosavybės teises.

10 tema. Muitinės pareigūnų ir valstybės tarnautojų bei intelektinės nuosavybės teisių subjektų atsakomybė

Žalos atlyginimas Civilinio kodekso ir kitų įstatymų nustatyta tvarka. Žalos neatlyginimo atvejai. Administracinė atsakomybė už autorių teisių ir gretutinių teisių pažeidimus (ATPK 214¹⁰ ir 259¹ str.). Baudžiamoji atsakomybė už nusikaltimus intelektinei ir pramonei nuosavybei (BK 191-195, 204 str.).

Terminų teisinė reikšmė.

SUDERINTA

Muitinės veiklos katedros 2005 m. gruodžio 1 d.
susirinkimo protokolu Nr. 1MVK-6.

LITERATŪROS SĄRAŠAS

Specialioji literatūra:

1. Kasperavičius P., Žilinskas V. Intelektinė nuosavybė ir jos apsauga. – Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla, 2004.
2. Intelektinė nuosavybė kaip kokybės gerinimo šaltinis. Vilnius: Justitia, 2003.
3. Kasperavičius P. Ulozas R. V. Intelektinės nuosavybės pagrindai. Šiauliai: VŠĮ Šiaulių universiteto leidykla, 2005.
4. Laurinavičius A. Tarnybinė teisė: statutinės valstybės tarnybos teisinis reguliavimas.- Vilnius: LTU, 2003.

5. Stankevičius R. Rizikos samprata ir jos valdymas muitinėje // Muitų politika ir tarptautinė prekyba. Jurisprudencija: mokslo darbai. – Vilnius: MRU. 2005. T.73 (65).
6. Laurinavičius A. Europos politinės, kultūrinės tradicijos standartai ir šalies statutinių institucijų (įstaigų) administravimo tobulinimas // Muitų politika ir tarptautinė prekyba. Jurisprudencija: mokslo darbai. – Vilnius: MRU, 2005. T. 73(65).
7. Mizaras V. Autorių teisės: civiliniai gynimo būdai. – Vilnius: Justitia, 2003.
8. Brenton P. and Imagawa H. Rules of origin, trade, and customs // Customs Modernization Handbook.(Editors Luc De Wulf, Jose B. Sokol). – Washington, D. C. The World Bank, 2005. P.183 -215.
9. Luc. De Wulf. Strategy for customs modernization // Customs Modernization Handbook.(Editors Luc De Wulf. Jose B. Sokol). – Washington, D. C. The World Bank, 2005. P. 3 – 31).
10. Barnard C. Europos Sąjungos materialinė teisė – Intelektinė nuosavybė ir laisvas prekių judėjimas 199 – 248 psl. -Vilnius, Eugrimas, 2005.

Kitos publikacijos

11. Tidikis R. Socialinių mokslų tyrimų metodologija. – Vilnius : LTU, 2003.
12. Verslui apie pokyčius. – Vilnius: Muitinės departamentas prie Lietuvos Respublikos Finansų ministerijos, 2004;
13. Jakubčionis A. Lietuvos muitinės. – Vilnius: Diemedžio leidykla, 1999.
14. Truskaitė J. Prekės ženklo funkcijos. Justitia, 2003 m. Nr.1 – 2.
15. Laurinavičius A. Training of Customs Officers in Lithuania: Experience and Prospective// Role of Customs inthe Development of National Ekonomy. – Riga: RTU Publishing house, 2005. P. 62 -70;
16. Muitinės departamentas prie Lietuvos Respublikos Finansų ministerijos „Lietuvos muitinė” – Vilnius, 2004;

Norminė medžiaga

17. Lietuvos Respublikos Konstitucija // Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos ir Vyriausybės žinios (toliau - Žin.), 1992, -Nr. 33-1014.
18. Lietuvos Respublikos įstatymas “Dėl Lietuvos Respublikos Konstitucijos įsigaliojimo tvarkos” // Žin., 1992, -Nr. 33-1015.
19. 1992 m. spalio 12 d. Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 2913/92, nustatantis Bendrijos muitinės kodeksą (su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2005 m. balandžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 648/2005 //OL L 302, 1992.
20. 1993 m. liepos 2 d. Komisijos reglamentas (EEB) Nr. 2454/93, išdėstantis Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą, įgyvendinimo nuostatas (su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2003 m. gruodžio 18 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 2286/2003) // OL L 253, 1993.
21. 1983 m. kovo 28 d. Tarybos reglamentas (EEB)Nr. 918/83, nustatantis Bendrijos atleidimo nuo muitų sistemą ;
22. 2004 m. rugsėjo 7 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr.1810/2004, iš dalies keičiantis Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2658/87 dėl tarifų ir statistinės prekių nomenklatūros ir dėl Bendrojo muitų tarifo I priedą;

23. 2003 m. liepos 22 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr.1383/2003 dėl muitinės veiksmų, atliekamų su prekėmis, kurios, kaip įtariama, pagamintos pažeidžiant tam tikras intelektinės nuosavybės teises, ir priemonių, kurių turi būti imamasi prekių atžvilgiu nustatant, kad jos pagamintos pažeidžiant tokias teises.
24. 2004 m. spalio 21 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr.1891/2004, nustatantis Tarybos reglamento (EB) Nr. 1383/2003 dėl muitinės priežiūros priemonių, taikomų prekėms, kurios, kaip įtariama, pagamintos pažeidžiant tam tikras intelektinės nuosavybės teises, ir priemonių, kurių turi būti imamasi prekių atžvilgiu nustatant, kad jos pagamintos pažeidžiant tokias teises, įgyvendinimo nuostatas.
25. Lietuvos Respublikos muitinės įstatymas (Žin., 2004, Nr.73-2517);
26. Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymas // Žin., 2004, Nr.63 -2243.
27. Lietuvos Respublikos baudžiamasis kodeksas, - Vilnius, 2000;
28. Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas, - Vilnius, 2000;
29. Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodeksas, - Vilnius, 2000;
30. LRV 2004 m. spalio 27 d. nutarimas Nr. 1332 „, Dėl 1992m. spalio 12 d.Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą, ir 1993 m. liepos 2 d. Komisijos reglamento (EEB) Nr.2454/93, išdėstančio Tarybos reglamento (EEB) Nr.2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą, įgyvendinimo nuostatas, taikymo Lietuvos Respublikoje taisyklių patvirtinimo“// Žin., 2004. Nr.158 – 5774.
31. Muitinė. Oficialus teisės aktų rinkinys. VĮ Teisinės informacijos centras, 2005 – 2006.

Interneto svetainės:

www.europa.eu.int - Europos Sąjunga
www.wcoomd.org - Pasaulio muitinių organizacija
www.urm.lt - Lietuvos užsienio reikalų ministerija
www.euro.lt - Europos komitetas prie Lietuvos Respublikos
www.cust.lt